ਰਥੀਸ਼ ਬਾਬੂ ਉੰਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ

ਬਨਾਮ

ਦ ਸਟੇਟ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ & ਅਨਜ

(2022 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 694-695)

ਅਪ੍ਰੈਲ 26, 2022

[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਕੋਡ, 1973: ਐਸ.482 – ਦਾਇਰਾ – ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.138 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ – ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.438 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ "ਤੱਥਾਬਧਿਕ ਬਚਾਅ" ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ/ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੈੱਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ – ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਨਕਦੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ – ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੋਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਮਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ – ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੇਅਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮਿਟ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ – ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਐਸ.56(1) ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਸਾਧਨ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ – ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ –

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਚੈੱਕ, ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਧਾਰਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਕੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ।

ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਯਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਵੇ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ.482 - ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ - ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ - ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਧੀਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਨਾਕਾਬਲ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ - ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ -

ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਵਿਅਰਥਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਹੀ ਮੰਚ ਯਾਨੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਹੱਕਦਾਰ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾ-ਸੂਟ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ, ਅਜੇ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਛਾਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧੀਨ - ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਨਵੀਨ ਹੈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਉਠਾਈਆਂ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਚੈੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤ ਕੀਮਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 56(1) ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤਬਾਦਲਾ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਬਾਦਲੇ

ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਈ ਵੱਖਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇਕ ਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਵੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਸਤਾਂਤਰਕਰਤਾ ਫਾਰਮ ਐਸ.ਐਚ-4 ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਿਰ ਤਬਾਦਲਾ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ 'ਤੇ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਂਤਰਕਰਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ੇਅਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਸ਼ੇਅਰ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਲੰਬਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਅਰ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਫੋਲੋ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 91]996-ਈ-ਐਚ; 997-ਏ-ਬੀ]

2. ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਚੈੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਨਾ ਬੁਝਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਤੌਲ ਦੁਆਰਾ ਉਭਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 10-12]997-ਸੀ, ਈ-ਐਫ; 998-ਬੀ]

ਐਮ.ਐਮ.ਟੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ & ਅਨੁ. ਬਨਾਮ ਮੈਡਚਲ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ & ਅਨੁ. (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 234 : (2001) 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 265; ਰੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 441 : (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 507; ਰਾਜੇਸ਼ ਬਜਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ & ਅਨੁ. (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 259; ਨਿਖਿਲ ਮਰਚੈਂਟ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. & ਅਨੁ. (2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 677 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਕੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਇਹ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਨ। ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕੁਆਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਧੀਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਬਚਾਅ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਜੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਬੇਦਾਗ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 13 ਅਤੇ 16]

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1992 ਐਸ.ਸੀ. 604 : [1990] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਨਾ ਮਿਲਣ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੁਆਸ਼ ਕਰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਹੀ ਮੰਚ ਯਾਨੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸਬੂਤ ਦਾ ਵਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾ ਹਕ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਬਚਾਅ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ, ਸਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾ-ਸੂਟ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਵਿਵਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਨਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਇੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਤੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਨਵੀਨ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੁਆਸ਼ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17 ਅਤੇ 18]

ਐਚ.ਐਮ.ਟੀ. ਵਾਚਿਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਏ. ਅਬੀਦਾ & ਅਨੁਸਾਰ (2015) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 776 : [2015] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 719; ਰਾਜੀਵ ਥਾਪਰ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330 : [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 52 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2015] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 719 ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 52 ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 265 ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2010] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 507 ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 687 ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1990] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259 ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 694-695 ਦੇ 2022।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 02.08.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਮ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 414 ਦੇ 2019 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 1754 ਦੇ 2019।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੋਹਨ ਕੇ., ਗੌਤਮ ਧਮੀਜਾ, ਮਿਸ ਦਾਨੀਆ ਨੈਯਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਕੇ. ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਮਿਸ ਰੇਬੇਕਾ ਐਮ. ਜੌਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਮਿਸ ਸਵਾਪੁਰਨਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਡੀਅਲ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੋਸਫ ਪੂਕਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਿਖਰ ਸਰੀਨ, ਨੀਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਧਵੇਸ਼ ਪਾਹੂਜਾ, ਮੈਸਰਜ਼ ਏ.ਪੀ. & ਜੇ. ਚੈਂਬਰਜ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ 02.08.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਮ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 414/2019 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 1754/ 2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1.6.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 3.11.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੋਟਿਸ ਫਰੇਮਿੰਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਤੀਸ ਗੁਪਤਾ (ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2) ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ "ਤੱਥਾਤਮਕ ਬਚਾਅ" ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨੋਮ ਕੇ., ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਬੇਅਦਬੀ ਵਾਲਾ ਚੈੱਕ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ" ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਵਲੋਂ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੋਸਟ-ਡੇਟਿਡ ਚੈੱਕ ਏ.ਏ.ਟੀ ਅਕਾਦਮੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ) ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ/ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੈੱਕ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਨਕਦੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

4. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੈਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੈੱਕ ਧਾਰਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਧਾਰਨਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 118 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ N.I. ਐਕਟ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ. ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੇਬੇਕਾ ਐੱਮ. ਜੌਨ ਸਿੱਖੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਚੈੱਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਓ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਹੀ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਬੇਸ਼ਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਜੋੜ ਕੇ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੇਅਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 (1) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 2013 ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ SH-4, ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ।

5. ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸਮਝ ਨਾਲ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਚੈੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ "ਫੰਡ ਅਪਰਯਾਪਤ" ਦੇ ਅੰਕਣ ਨਾਲ ਅਸਮਰਥਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸੰਮਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਈ।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲਯੋਗ ਕਰਜ਼" ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰਕ ਉਠਾਇਆ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਵਿਵਾਦਿਤ ਚੈੱਕ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲਯੋਗ ਕਰਜ਼" ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।

7. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਪੜਚੋਲ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਚ.ਐਮ.ਟੀ ਵਾਚਿਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਏ. ਅਬੀਦਾ & ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਥਾਪਰ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਗਰੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮਗਰੀ ਸਟਰਲਿੰਗ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਕਰਨਾ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਐਨ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਦੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

8. ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਬਚਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲਏ ਗਏ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਚੈੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਿਆਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਕੀਮਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 56(1) ਦੀ ਸਾਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਈ ਵੱਖਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਰ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਸਤਾਂਤਰਕਰਤਾ ਫਾਰਮ ਐਸ.ਐਚ-4 ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ,

ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਆਫ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਹਿੱਸੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਲੰਬਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਫੈਲੋ ਕਰਦੇ ਹਨ।

10. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਮ.ਐਮ.ਟੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਡਚਲ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਅਤੇ ਫਾਰਮਾ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ; ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਨ. ਵਰੀਆਵਾ ਨੇ ਇਸ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ -:

“17. ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

11. ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਝਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਰਾਏ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਜੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਰੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ 4 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਇਸ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ ਪੜਾਅ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ: -

"26.... ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਧਾਰਣਾ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਖਾਰਜ ਕਰਨਯੋਗ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

12. ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਤੌਲ ਦੁਆਰਾ ਉਭਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੇ, ਅਸੀਂ **ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਕਾ ਆਰ. ਬਾਨੁਮਤੀ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ**: -

"22. ..... ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 3 ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਅਧੀਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 367 ਆਫ 2016 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

13. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਚੈੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਹੈ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵਿਸਤ□ਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੇਹੂੰ ਨੂੰ ਭੂਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰੇ।

14. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਰਤਨਵੇਲ ਪਾਂਡੀਅਨ ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ* ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਿਦਾਂਤ ਅੱਜ ਵੀ ਅਚ੍ਛੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ।

"103. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ; ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਣ ਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨਮਾਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ।"

15. ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ.ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਥਾਪਰ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਕਮਿਟਮੈਂਟ, ਜਾਂ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ

ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

"28. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਚਾਅ ਦੀ ਭਾਰੀਤਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਲੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਭਿਯੋਜਨ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਗੈਰ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਭਿਯੋਜਨ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਤਿਮਤਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

16. ਉੱਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਧੀਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ।

17. ਪ੍ਰੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਮੰਚ ਯਾਨੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਹੱਕਦਾਰ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪਲੜਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।

18. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਾ-ਸੂਟ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਨਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇੱਥੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪੜਾਅ ਅਜੇ ਵੀ ਨਵੀਨ ਹੈ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਸਾਡੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਆਸ਼ਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜੱਜ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਤੌਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੈਰੀ ਬ੍ਰਾਉਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ - "ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਸਮਰੱਥ ਵਕੀਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੱਜ ਸਹੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

20. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਦ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate